

آمپوتاسیون اندام (قطع عضو)

تعریف

به جدا کردن قسمتی از اندام ها یا انگشتان بوسیله عمل جراحی قطع عضو می گویند. به باقیمانده اندام قطع شده استامپ می گویند

علل انجام قطع عضو:

- ❖ یکی از بیماری های پیش رونده ضایعات عروق محیطی (دیابت)
- ❖ تصادفات و ضربه های شدید
- ❖ تومورهای بدخیم استخوانی و بافت های نرم اطراف آن
- ❖ ناهنجاری های مادرزادی
- ❖ عفونت های حاد
- ❖ عفونت های مزمن و طولانی که نسبت به درمان های معمولی جواب نمی دهند
- ❖ ضایعات ناشی از له شدگی، سوختگی حرارتی، الکتریکی و یخ زدگی
- ❖ عضو به درد نخور (غیر قابل استفاده)

نکته: عمل قطع عضو در پایین ترین سطحی که امکان بهبود و ترمیم موفقیت آمیز وجود دارد انجام می شود

عوارض قطع عضو

- ✓ خونریزی (خطرناک ترین عارضه)
- ✓ عوارض احتمالی (عفونت، گسیختگی پوست و درد اندام خیالی (درد فانتوم)
- ✓ هماتوم (ایجاد لخته خون در محل استامپ)
- ✓ درد خیالی یا شبیح درد (حس عضو از دست رفته بعد از عمل قطع عضو)
- ✓ جمع شدن مفاصل (در بیمارانی که مراقبت بعد از عمل را از اندام قطع شده بعمل نیاورند)

آموزش به بیمار و خانواده

- ✓ **تسکین درد** (توصیه به تغییر وضعیت و بالا نگه داشتن اندام از سطح قلب، توصیه به انجام ماساژ روی استامپ، پرت کردن حواس بیمار، شرکت در فعالیت ها، استفاده از مسکن های تجویز شده توسط پزشک)
- ✓ **داشتن فعالیت** (به طور موقت تغییر وضعیت دهید. در قطع عضو اندام تحتانی برای جلوگیری از جمع شدن مفصل ران، در وضعیت خم شده به روی شکم بخواهید و از نشستن به مدت طولانی خودداری کنید)
- ✓ پس از عمل هر چه زودتر ورزش های محدوده حرکتی را شروع کنید
- ✓ قطع عضو مرکز ثقل بدن را تغییر می دهد تمریناتی را در وضعیت نشسته و یا ایستاده روی یک جهت برای حفظ تعادل انجام دهید

- ✓ استفاده از وسایل کمک حرکتی مثل عصا و واکر در زمان آمپوتاسیون پاها و شروع حرکت کمک کننده است. هنگام راه رفتن با عصا حداکثر وزن خود را به دست ها وارد کنید
- ✓ برای شکل گیری و سفت شدن استامپ ابتدا استامپ را روی بالش سپس روی بالش سفت تر و در نهایت روی سطح سفت فشار دهید
- ✓ برای کاهش حساسیت در لمس و بهبود خونرسانی، استامپ را ماساژ دهید
- ✓ به منظور جلوگیری از تحریک پوست و عفونت ناحیه حداقل دو بار در روز تمامی اندام را شسته و خشک کنید
- ✓ به منظور جذب عرق و جلوگیری از تماس مستقیم قسمت باقیمانده اندام با حفره پروتز یا پوست ناحیه از پوشش نخی استفاده کنید
- ✓ برای جلوگیری از تورم استامپ از قالب گچی سبک، جوراب جمع کننده یا بانداژ الاستیک استفاده کنید
- ✓ قبل از قرار دادن استامپ در پروتز حفره پروتز را با جوراب بپوشانید و جوراب را هر روز تعویض کنید و قبل از استفاده از پروتز حفره آن را بطور کامل خشک کنید
- ✓ از قرار دادن بالش زیر استامپ خودداری کنید زیرا ممکن است باعث جمع شدگی مفصل ران در وضعیت خم شدن گردد
- ✓ در صورت داشتن احساس ناامیدی، خشم و ترس می توانید به متخصصین بهداشت روان مراجعه کنید
- ✓ در صورت قطع یکی از اندام های فوقانی سعی کنید خودتان غذای خود را بخورید فقط در صورت لزوم از افراد دیگر کمک بگیرید
- ✓ زمان استفاده از پای مصنوعی بعد از قطع عضو به وضعیت فیزیکی بیمار بستگی دارد
- ✓ در صورت داشتن یکی از علائم مانند درد غیر قابل کنترل، علائم عفونت و گسیختگی پوست باقیمانده اندام به پزشک معالج خود مراجعه کنید

رژیم غذایی

- ❖ برای تسریع التیام بافت نرم و استخوان، رژیم غذایی پرپروتئین و پرکالری استفاده کنید
- ❖ جهت پیشگیری از یبوست از رژیم پرفیبر(میوه ها و سبزیجات) حاوی سبوس و مایعات فراوان استفاده کنید
- ❖ غذای سالم مانند میوه، سبزیجات، غلات، لبنیات کم چرب و ماهی بخورید
- ❖ سبزیجات و مرکبات و آب میوه

مراقبت

- ❖ باید تغییراتی در وضعیت محل زندگی ایجاد کنید تا از زمین خوردن شما جلوگیری شود
- ❖ در حمام دستگیره هایی روی دیوار نصب کنید تا از لیز خوردن جلوگیری شود
- ❖ دو طرف پله ها باید دستگیره داشته باشند تا در حین بالا و پایین رفتن از پله از آنها استفاده کنید
- ❖ تمام فرش های لغزنده و سیم های برق رها شده در کف منزل باید جمع آوری شوند تا احتمال زمین خوردن کاهش یابد

- ❖ قطع عضو به معنای شروع یک زندگی جدید برای شما و خانواده شما است. شما و وابستگان شما ممکن است احساس غم، خشم و شرم داشته باشید. این احساسات طبیعی هستند. درباره این احساسات به خانواده و دوستان خود صحبت کنید. به آنها اجازه بدهید به شما کمک کنند
- ❖ بعد از عمل جراحی پانسمان روی زخم شما باید بطور روزانه تعویض شود
- ❖ زخم و پوست اطراف آن باید تمیز و خشک نگهداری شود
- ❖ پزشک معالج برای شما داروهای آنتی بیوتیک و ضد درد تجویز کرده است. آنها را طبق دستور مصرف کنید
- ❖ اگر مبتلا به دیابت هستید قند خون خود را کاملا کنترل کنید. تا موجب تاخیر در بهبود زخم و افزایش خطر عفونت نشود
- ❖ استامپ را باید بعد از جراحی تا حد امکان بالا نگه داشت تا ورم آن کم شود
- ❖ در آمپوتاسیون های زیر زانو سعی کنید استامپ همیشه در امتداد ران شما باشد. آنرا در حالت خم نگهداری نکنید
- ❖ روزی چند بار یک بالشت را بر روی زانوی خود قرار دهید تا آنرا در حالت صاف و مستقیم تحت کشش قرار دهد
- ❖ بخیه های استامپ بعد از 2-3 هفته خارج میشوند. بعد از این زمان آن را روزانه با آب صابون شسته و خشک کنید
- ❖ در آمپوتاسیون های بالای زانو هم سعی کنید استامپ در امتداد تنه شما باشد. آنرا در حالت خم به جلو نگه ندارید
- ❖ روزی چند بار و هر 10-20 دقیقه به شکم بخوابید تا عضلات و تاندون های جلوی کشاله ران شما کشیده شوند
- ❖ از کرم، پماد یا لوسیون بر روی پوست استامپ استفاده نکنید
- ❖ محل قطع عضو را هر روز به دقت بررسی کنید (جاهایی از آن را که نمیبینید با آئینه بررسی کنید)
- ❖ مراقب علائم فشار مانند قرمزی، خراش یا تاول باشید. در صورت دیدن این علائم آن را به پزشک معالج خود اطلاع دهید
- ❖ استامپ را بر روی یک بالشت نرم فشار بدهید و به تدریج مقدار فشار را بیشتر کنید. این کار موجب میشود بافت های آن قسمت به تدریج به فشار عادت کنند
- ❖ محل استامپ را با باند کشی بصورت حرف 8 انگلیسی ببندید. این بانداژ فشاری کمک میکند تا ورم محل کم شود. هر چه ورم استامپ زودتر بخوابد فرد میتواند زودتر از اندام مصنوعی (پروتز) استفاده کند
- ❖ در حین پیچیدن باند کشی کمی آن را بکشید. اگر نیاز دارید تا از بیش از یک باند کشی استفاده کنید. هر باند کشی که تمام شد قبل از بستن بعدی، انتهای باند قبلی را با گیره خوب ببندید. دقت کنید که تمام انتهای استامپ با باند کشی بسته شود
- ❖ باند کشی را روزی 3-2 بار باز کرده از نو ببندید تا کشش آن حفظ شود
- ❖ باند کشی همیشه باید بسته باشد مگر موقعی که به حمام میروید
- ❖ سیگار نکشید و از استرس های روحی دوری کنید (تا حد امکان خود را درگیر کار و فعالیت کنید)
- ❖ استقلال خود را به دست بیاورید و حقایق را بپذیرید
- ❖ اگر قطع عضو زیر زانو است استامپ در کنار تخت و کنار صندلی چرخدار آویزان نباشد

سحر شاه وردی

واحد آموزش و پیگیری بیمار

ارتباط با ما و پاسخگویی به سوالات: 03834259101-18

واحد آموزش و پیگیری بیمار: طبقه دوم - داخلی 221